

5. september 2014

Til Folketingets Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalg

Vedhæftede notat fremsendes til jeres orientering.

Med venlig hilsen

Formand Kent Petersen, Finansforbundet

og

Direktør Jørgen A. Horwitz, Finansrådet

Udlånsrenten

I artiklen "Danske børsnoterede bankers indtægts- og omkostningsstruktur under forvandling"¹, der blev omtalt i danske medier den 22. august, sættes der fokus på, hvordan bankerne i højere grad henter indtjening via udlåns-marginalen og lider tab på indlåsmarginalen. Den stigende udlåns-marginal vurderes af forfatterne til at ligge 2 pct.-point højere end det niveau, som de finder naturligt.

5. september 2014

Artiklens fokus bidrager med relevante pointer, men Finansrådet og Finansforbundet savner en række væsentlige nuancer, som opsummeres i det følgende.

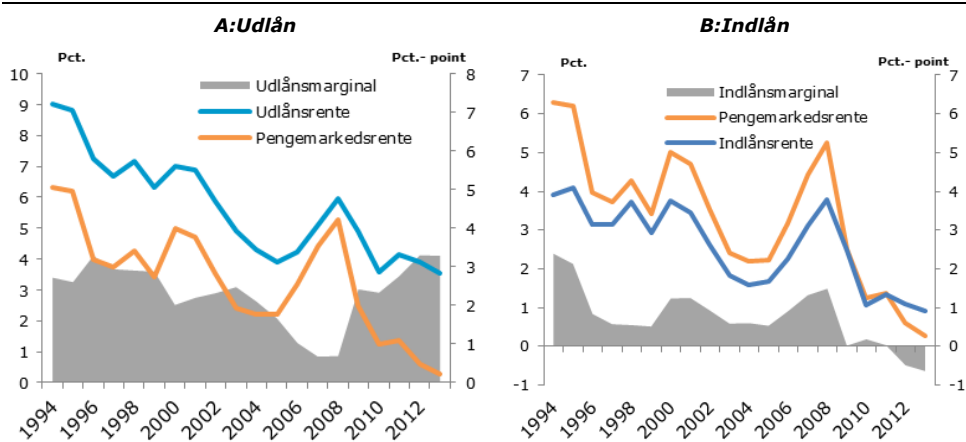
Journalnr. 211/12
Dok. nr. 526894-v1

Artiklens forfattere lægger til grund, at bankernes udlåns-marginal udgøres af de forventede nedskrivninger, håndteringsomkostninger og risikopræmie på udlånet. Ud fra et øjebliksbillede af årene op til krisen, hvor udlåns-marginalen lå på 1,6 pct., skønnes summen af håndteringsomkostninger og risikopræmie til 1,1 pct., da de forventede nedskrivninger antages at have været 0,5 pct. i årene op til krisen.

Dette er i sig selv en grov antagelse. Udlåns-marginalen lå på et historisk lavt niveau i perioden 2006-2008, jf. figur 1A. Set i bagklogskabens lys var niveauet også for lavt, da de ikke afspejlede de reelle kreditrisici, jf. bankernes nedskrivninger på ca. 190 mia. kr. igennem finanskrisen.

Dertil kommer, at lave pengepolitiske renter gradvist har presset indtjeningen på indlåsmarginalen ned (jf. figur 1B), hvilket må antages at øge det naturlige niveau på udlåns-marginalen, fordi bankerne ikke har opereret med negative indlånsrenter.

Figur 1. Danske bankers historiske rentemarginal på udlån og indlån

Kilde: Finanstilsynet, Reuters Datastream og egne beregninger.

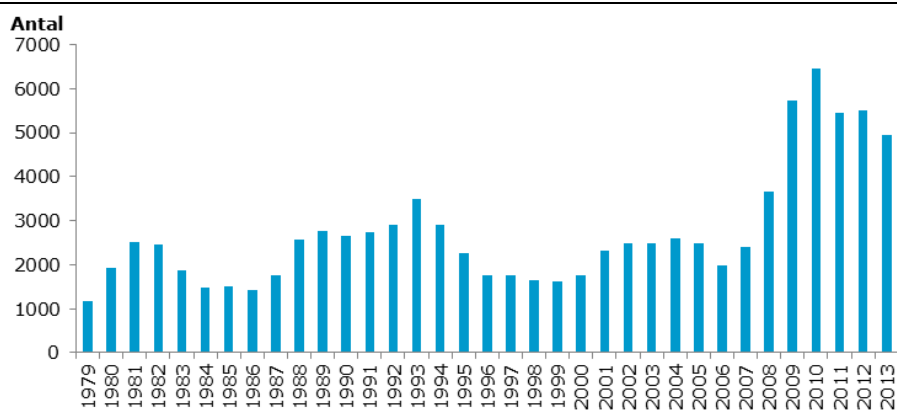
Anm.: Udlånsrenten er beregnet renteindtægter fra udlån ift. udlån ultimo året. Indlånsrenten er beregnet renteudgifter til indlån ift. indlån ultimo året. CIBOR 3M indgår som pengemarkedsrenten.

¹ Skrevet af lektor Johannes Raaballe og to studenter. Publiceret i Finans Invest August – nr. 4 – 2014.

Desuden er det kritisk, fordi de forhold, der bestemmer håndteringsomkostninger og risikopræmie, ændres over tid. Det historisk høje konkursniveau, jf. figur 2, er et eksempel på et forhold, der kan have påvirket risikopræmien i opadgående retning siden 2006-2008.

Samtidig bemærkes det, at udlånmarginalen, som defineret af forfatterne, var noget højere for den samlede banksektor end for de udvalgte banker².

Figur 2. Udviklingen i antallet af konkurser

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

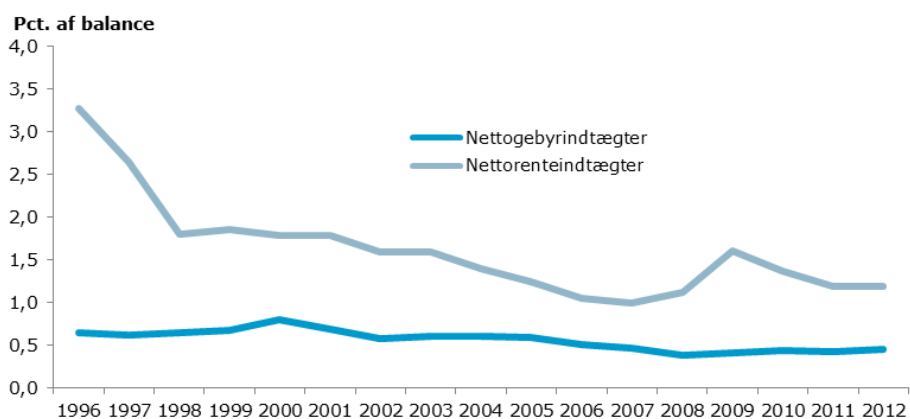
Forfatterne ser også bort fra den gangske betydelige mængde nye regulering, som bankerne er blevet mødt med oven på finanskrisen. Et eksempel er højere kapitalkrav. Myndigheder som IMF, OECD, BIS m.fl. har estimeret, at et pct.-point mere kapitaldækning koster ca. 0,15 pct.point på udlånsrenten. Danske banker har øget kernekapitaldækningen med ca. 9 pct.-point siden 2008. Alt andet lige vil det altså betyde, at udlånsrenten kan være steget med ca. 1,4 pct.-point som følge af de nye krav. Oveni kommer regulering vedrørende likviditet, regnskabsregler, derivater, SIFI'er, afvikling osv.

Samtidig skal det understreges, at artiklens gennemgående tema – at bankernes indtjeningsstruktur er under forvandling – er særdeles relevant og i sig selv er en årsag til, at bankerne i højere grad henter indtjening via udlånmarginalen i forhold til indlåsmarginalen. Men det er ikke den eneste udvikling, der ses i bankernes indtjeningsstruktur.

Et godt eksempel på dette er forholdet mellem henholdsvis nettorente- og gebyrindtægter. Nettorenteindtægterne har haft en tendens til at falde som andel af de samlede aktiver, mens nettogebyrindtægterne har ligget stabilt over perioden, jf. figur 3. Dette illustrerer et skift fra rente- til gebyrindtægter, hvilket er med til at skabe transparens i forhold til prisen på finansielle ydelser - og dermed er med til at styrke konkurrencen.

² I artiklen indgår de børsnoterede banker, mens der i datagrundlaget for figur 1 indgår den samlede danske banksektor.

Figur 3. Netto rente- og gebyrindtægter som andel af balance

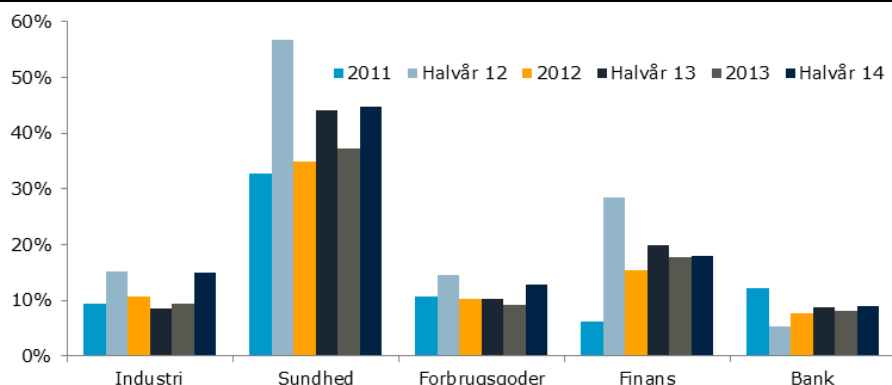

Kilde: Finanstilsynets og egne beregninger.

Udover at se på indtægtssiden, har bankerne i høj grad forsøgt at reducere omkostningerne, både som følge af konkurrencepres og den nye regulering. Således forsøger bankerne hele tiden at tilpasse produktionsapparatet til efterspørgslen. Det er dog nødvendigt, at denne tilpasning ikke sker på bekostning af service overfor kunderne, som er et vigtigt konkurrenceparameter. Desuden er der stor forskel på bankernes kundesammensætninger, hvilket giver nogle banker større behov for personale end andre.

Slutteligt skal det bemærkes, at bankernes indtjening i øjeblikket retter sig op, men stadig ligger på et lavt niveau i forhold til tidligere år. Samtidig ligger niveauet på et lavt niveau, når man sammenligner med andre brancher, jf. figur 4. Bankerne har egenkapital for ca. 280 mia. kr. Hvis denne skulle forrentes med fx 10 pct. krævede det en indtjening på 28 mia. kr., og ikke de ca. 13 mia. kr., bankerne tjente i 2013.

Figur 4. Indtjeningen i landets største virksomheder, opdelt på brancher

Kilde: Årsrapporter og egne beregninger.

Anm.: Selskaber i Fondsbørsens Large- og MidCap segmenter, der har aflagt halvårsrapport for 2014, ligger til grund for beregningen. "Finans" dækker primært over forsikringselskaber.